ს ა ი მ ე დ ო

ფილოლოგიის სექცია

სავარჯიშოების კრებული

II კურსი

II ნაწილი

თბილისი

2006

სავარჯიშოებზე მუშაობდნენ:

ნინო შარაშენიძე

კახა გაბუნია

სახელმძღვანელო გამოიცემა ეუთოს ეუუკ-ის და თსუ ჯავახეთის ფილიალის ერთობლივი პროექტის “სახელმწიფო ენის სწავლება ჯავახეთის ფილიალის არაქართულენოვანი სტუდენტებისათვის” ფარგლებში.

OSCE

High commissioner on national minorities

თემა 1

1. წერილობით უპასუხეთ კითხვებს:

I. რა არის ლექსიკონი?

____

____

II. რომელი ლექსიკონები იცით?

____

____

III. რომელ ლექსიკონებს იყენებთ?

____

____

IV. ახსენით, რას ნიშნავს განმარტებითი ლექსიკონი?

____

____

V. რა პრინციპითაა აგებული განმარტებითი ლექსიკონი?

____

____

2. იმსჯელეთ სახელმძღვანელ;ოში მოცემული სქემის შესახებ; დაახასიათეთ თითოეული ლექსიკონი.

განმარტებითი - ____

____

უცხო სიტყვათა - ____

____

ორთოგრაფიული - ____

____

3. ისრებით შეაერთეთ წყვილები:

ორთოგრაფია	**მასწავლებელი**
პედაგოგი	**მსახიობი**
არტისტი	**მართლწერა**

4. ისრებით დაუკავშირეთ ერთმანეთს საერთაშორისო სიტყვები და მათი განმარტებები:

ფუნქცია	გარკვეული სახის შეერთება, შეხამება.
ინდივიდი	ვრცელი სიტყვა.
კომუნიკაცია	ადამიანი, პიროვნება.
ინფორმაცია	საუბარი ორ ან რამდენიმე პირს შორის.
ფონემა	მნიშვნელობა, დანიშნულება.
კომბინაცია	ენის საშუალებით აზრის გადაცემა, ურთიერთობა.
პროცესი	სამეტყველო ბგერა, ბგერითი ერთეული.
მონოლოგი	მოვლენის განვითარების გზა.
დიალოგი	შეტყობინება, ცნობება.

5. რა მაწარმოებლები გამოიყოფა და რა მნიშვნელობას აძლევს ეს მაწარმოებლები სიტყვას?

ექსპრესიული - ________________________________

____

სოციალური- ________________________________

____

6. შეცვალეთ თანიანი მრავლობითით:

ცნობაების ბიურო

____

მოსწავლეების სასახლე

____

მწერლების კავშირი

ქალების გაზეთი

____

სტუდენტების კავშირი

____

პედაგოგების კონფერენცია

____

ახალგაზრდა მეცნიერების კლუბი

____

ქალების სალონი

____

7. მოძებნეთ სიტყვები „ქართული ენის განმარტებით ლექსიკონსა“ და „უცხო სიტყვათა ლექსიკონში“; განმარტეთ:

დამწერლობა	გრაფიკა
______________________________	______________________________
______________________________	______________________________
ცნება	**ჟესტი**
______________________________	______________________________
______________________________	______________________________

დანაწევრება	მიმიკა
აზროვნება	ანალოგია (ანალოგიური)
სესხულობს	სტრუქტურა
მზამზარეული	პლანი
განსხვავება	კინეტიკა (კინეტიკური)
საფუძველი	ჟესტიკულაცია
გამოხატულება	უნიკალური

8. წერილობით უპასუხეთ კითხვებს:

1. რა არის ენის ფუნქციები?

II. რა მიმართებაა ენასა და აზრს შორის?

III. რით გამოიხატება ცნება?

IV. რა არის ფონემა?

V. რა არის ენის ძირითადი ფუნქცია?

VI. როგორი სისტემაა ენა?

VII. როგორ წარმოიქმნება ტექსტი?

9. ᲓᲐᲬᲔᲠᲔᲗ ᲡᲐᲮᲔᲚᲛᲫᲦᲕᲐᲜᲔᲚᲝᲨᲘ ᲛᲝᲪᲔᲛᲣᲚᲘ ᲢᲔᲥᲡᲢᲘᲡ ᲒᲔᲒᲛᲐ:

10. უპასუხეთ კითხვებს:

I. რომელია არაბგერითი ენები?

II. რა მიმართებაა გრაფიკულ და ბგერით ენებს შორის?

III. ხდება თუ არა აზრის დანაწევრება გრაფიკულ და არაბგერით ენებში?

IV. რა ფუნქცია აქვს კინეტიკურ ენას?

11. წაიკითხეთ მეორე და მესამე გაკვეთილები და ამოიწერეთ:

I. წარმოქმნილი სიტყვები, გამოყავით აფიქსები და იმსჯელეთ მათს ფუნქციაზე;

II. მოძებნეთ უცხო ენათა ლექსიკონში სათანადო სიტყვები და განმარტეთ.

12. შეადგინეთ მოცემული ტექსტის გეგმა. გადმოეცით თხრობით ამ გეგმის მიხედვით

13. გაიხსენეთ, რა იცით ენის შესახებ?

14. დაწერეთ მოსმენილი ტეაქსტის მოკლე შინაარსი:

15. უპასუხეთ კითხვებს:

I. როგორ გადასცემენ ერთმანეთს ინფორმაციას სხვადასხვა არსებები და ძირითადად რას ეხება ეს ინფორმაცია?

II. აქვთ თუ არა ცხოველებს ენა? როგორ დაასაბუთებთ პასუხს?

III. რა განსხვავებაა ადამიანის ენასა და ცხოველის მიერ წარმოთქმულ ბგერებით შედგენილ ერთეულებს შორის?

IV. რა განსხვავებაა ადამიანისა და ცხოველის ენას შორის რაოდენობრივი და თვისებრივი თვალსაზრისით?

16. მოსმენილი ტექსტიდან ამოიწერეთ ლექსიკური ერთეულები და მოიძიეთ მათი განმარტებები უცხო სიტყვათა ლექსიკონში:

__________ - __________

__________ - __________

_______________ - _______________________________

_______________ - _______________________________

_______________ - _______________________________

_______________ - _______________________________

_______________ - _______________________________

_______________ - _______________________________

17. დაწერეთ მოცემული ტექსტის გეგმა. გადმოეცით ტექსტი თხრობით ამ გეგმის მიხედვით.

____

____

____

____

____

____

____

____

____

თემა 2

1. გაიხსენეთ და ჩამოწერეთ სახელის ბრუნვის ნიშნები:

სახ.	
მოთხ.	
მიც.	
ნათ.	
მოქმ.	
ვით.	
წოდ.	

2. გაიხსენეთ, რა დაბოლოება აქვს სიტყვებს ნათესაობით ბრუნვაში.

____

____

3. როგორ იქნება სახელები *ისტორია. ქიმია. სამტრედია* ნათესაობით ბრუნვაში? მოქმედებით ბრუნვაში?

ნათ.			
მოქმ.			

4. დაწერეთ, რა მოხდა ფუძეში?

____

____

____

5. დაუკვირდით მოცემულ სქემას და ააგეთ წესი:

ქიმია → ქიმი~~ა~~-ის

6. დაწერეთ ქვემოთ ჩამოთვლილი სიტყვების ნათესაობითი და მოქმედებითი ბრუნვის ფორმები:

სახელობითი	ნათესაობითი	მოქმედებითი
ბიოქიმია		
გურია		
დანია		
შვეიცარია		
გერმანია		
ფუნქცია		
ანატომია		
გეოგრაფია		
გეომეტრია		
ფილოლოგია		
ფილოსოფია		
ისტორია		
იტალია		

7. გაიხსენეთ რამდენიმე -ე ხმოვანზე დაბოლოებული სახელი; როგორ იქნება ეს ფორმები მრავლობით რიცხვში? რა ბოლოსართი დაერთვის? რა თავისებურება ხდება ფუძეში?

8. დაუკვირდით მოცემულ სქემას და ააგეთ წესი:

თვე + ებ → თვეები

9. დაწერეთ ქვემოთ ჩამოთვლილი სიტყვების მრავლობითი რიცხვის ფორმები:

მხოლობითი	მრავლობითი
თვე	
დღე	
ღამე	
გუბე	
სახე	
მესაათე	

10. შეადგინეთ წინადადებები მოცემული ფორმების გამოყენებით და დაწერეთ სიტყვები სწორად.

11. დაუკვირდით მოცემულ ნიმუშს; აღწერეთ.

12. მოცემული ნიმუშის მიხედვით ააგეთ წესები სხვა ფორმებისათვის:

კარგსა და ცუდზე
შიშისა და ტკივილისგან
მხარდაჭერისა და თანადგომისთვის
ქალსა და კაცს
ქალისა და კაცის
ქალითა და კაცით

13. იმსჯელეთ, როგორ მივიღეთ ტერმინები:

ენათმეცნიერი - ენათმეცნიერება
ლინგვისტი ლინგვისტიკა

14. უპასუხეთ კითხვებს:

I. თქვენი აზრით, როგორ წარმოიშვა ენა?

II. როგორ ეზიარებოდნენ ერთმანეთს აზრებს პირველყოფილი ადამიანები?

III. როგორ შეიქმნა, თქვენი აზრით, საგანთა და ცნებათა სახელწოდებები?

15. იმსჯელეთ, როგორაა შექმნილი ტერმინი ***ხმაბაძვითი.***

16. წერილობით უპასუხეთ კითხვებს:

I. რა თეორიები არსებობს ენის წარმო'შობის შესახებ?

II. რა არის ხმაბაძვითი სიტყვა და რა მნიშვნელობა აქვთ მათ ენის წარმოშობის თეორიისათვის?

III. რა კითხვები დგება მეცნიერების წინაშე?

IV. რას ნიშნავს შორისდებულთა თეორია?

V. რას აძლევს მეცნიერებს ბავშვის ენის კვლევა?

VI. ენის ქმნა და ენის ათვისება - იმსჯელეთ ამაზე ბავშვების ენის გათვალისწინებით.

VII. რას იტყვით ჟესტიკულაციის ენის სიძველის შესახებ და რით ხსნიან ამას?

17. დაწერეთ მოცემული ტექსტის გეგმა და შემდეგ ამ გეგმის მიხედვით თხრობით გადმოეცით ტექსტი.

18. უცხო სიტყვათა ლექსიკონში განმარტებულია ქვემოთ მოყვანილი სიტყვები; ისრებით დაუკავშირეთ ერთმანეთს სიტყვა და განმარტება:

სიმბოლო	პირველი, ახლის შემქმნელი
სიმბოლიკა	აღნიშვნა, ჩაწერა
პიონერი	ნახატებით წერა. ხატოვანი დამწერლობა
ფიქსაცია	რაიმე ცნების, იდეის პირობითი ნიშანი
იდეოგრაფიული	სიმბოლოთა ერთობლიობა. სიმბოლოები
პიქტოგრაფიული	ცნებებით წერა.

19. დაწერეთ მოცემული ტექსტის მოკლე გეგმა. გადმოეცით შინაარსი გეგმის გამოყენებით.

20. გაიხსენეთ, როგორ წარმოიშვა დამწერლობა.

21. დაწერეთ მოსმენილი ტექსტის გეგმა.

22. უპასუხეთ კითხვებს:

I. როგორ განვითარდა დამწერლობა?

II. რას ნიშნავს კონსონანტური ასოთდამწერლობა? როგორაა მიღებული ეს ტერმინი?

III. ვინ შექმნა ანბანური დამწერლობა?

IV. რა არის ანბანური დამწერლობის მთავარი ნიშანი?

V. მთელ ევროპაში ვისი მეშვეობით გავრცელდა ანბანური დამწერლობა?

VI. როდიდან ჩნდება ბერძნულ ანბანში ხმოვნების აღმნიშვნელი ასოები?

თემა 3

1. გაიხსენეთ ფორმები: **მეგობარი მეგობრის**; რა ხდება ამ ფუძეში?

____

____

2. დააკვირდით ქვემოთ მოყვანილ სქემას; დაწერეთ სიტყვები, რომლებიც ბოლოვდებიან ამ მარცვლებით:

-ალ, -ამ, -ან, -არ -ელ, -ემ, -ენ, -ერ	/ა, ე, + ლ, მ, ნ, რ/ + ის ით ად	-[ა]ლ, -[ა]მ, -[ა]ნ, -[ა]რ + -ის -[ე]ლ, -[ე]მ, -[ე]ნ, -[ე]რ + -ის

სახელობითი	ნათესაობითი
____________	____________
____________	____________
____________	____________
____________	____________
____________	____________
____________	____________
____________	____________
____________	____________
____________	____________
____________	____________

3. შეადგინეთ წინადადებები (ნათესაობითი და მოქმედებითი ბრუნვების გამოყენებით) შემდეგი სიტყვებით:

სომეხი ნიგოზი ნიორი მაწონი ბეჭედი დეკანი ამბავი

4. დაწერეთ ქვემოთ მოყვანილი ფორმების ***ნათესაობითი***, ***მოქმედებითი*** და ***ვითარებითი*** ბრუნვის ფორმები და შეადგინეთ წინადადებები:

სახელობითი	ნათესაობითი	მოქმედებითი	ვითარებითი
მდივანი			
წყალი			
ვახშამი			
ჭიშკარი			
კედელი			
ყურძენი			
ნომერი			
ჟურნალი			
სასწორი			

5. ᲐᲮᲡᲔᲜᲘᲗ ᲬᲘᲜᲐᲓᲐᲓᲔᲑᲐ; ᲓᲐᲬᲔᲠᲔᲗ ᲐᲛ ᲬᲘᲜᲐᲓᲐᲓᲔᲑᲘᲡ ᲛᲔᲝᲠᲔ ᲕᲐᲠᲘᲐᲜᲢᲘ:

„ენის წარმოშობის საკითხი ტრადიციული პრობლემაა ენათმეცნიერებისა".

6. ᲒᲐᲘᲮᲡᲔᲜᲔᲗ, რა ᲘᲪᲘᲗ ᲓᲐᲛᲬᲔᲠᲚᲝᲑᲘᲡ ᲨᲔᲥᲛᲜᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ ᲡᲐᲔᲠᲗᲝᲓ?

7. ᲓᲐᲛᲬᲔᲠᲚᲝᲑᲘᲡ რა ᲤᲝᲠᲛᲔᲑᲘ ᲣᲫᲦᲝᲓᲐ ᲬᲘᲜ ᲐᲜᲑᲐᲜᲣᲠ ᲓᲐᲛᲬᲔᲠᲚᲝᲑᲐᲡ?

8. ᲣᲞᲐᲡᲣᲮᲔᲗ ᲙᲘᲗᲮᲕᲔᲑᲡ:

I. რას იტყვით ქართული დამწერლობის შესახებ?

II. რა მოსაზრებები არსებობს ქართული დამწერლობის წარმოშობის შესახებ?

IV. რომელი ისტორიული ცნობა რა ინფორმაციას გვაძლევს ქართული დამწერლობის შესახებ?

V. რატომაა აზრთა სხვადასხვაობა ქართული დამწერლობის წარმოშობის შესახებ?

9. ᲓᲐᲬᲔᲠᲔᲗ ᲛᲝᲪᲔᲛᲣᲚᲘ ᲢᲔᲥᲡᲢᲘᲡ ᲒᲔᲒᲛᲐ

10. ᲒᲐᲜᲛᲐᲠᲢᲔᲗ ᲓᲐ ᲘᲛᲡᲯᲔᲚᲔᲗ ᲤᲠᲐᲖᲐᲖᲔ:
ქართული ანბანი ჩვენამდე უცვლელი სახით არ მოსულა.

11. ᲓᲐᲣᲙᲕᲘᲠᲓᲘᲗ ᲡᲥᲔᲛᲐᲡ. ᲐᲐᲒᲔᲗ ᲛᲡᲯᲔᲚᲝᲑᲐ.
(ᲡᲥᲔᲛᲐᲖᲔ ᲛᲝᲪᲔᲛᲣᲚᲘᲐ ᲢᲔᲠᲛᲘᲜᲘ, ᲗᲐᲠᲘᲦᲘ, ᲓᲠᲝᲨᲘ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲔᲑᲐ.
ᲒᲐᲘᲗᲕᲐᲚᲘᲡᲬᲘᲜᲔᲗ ᲔᲡ ᲛᲝᲜᲐᲪᲔᲛᲔᲑᲘ ᲓᲐ ᲐᲐᲒᲔᲗ ᲛᲡᲯᲔᲚᲝᲑᲐ).

მრგლოვანი
(მრგვალი მოყვანილობის)
- IX საუკუნემდე

ნუსხური
(კუთხოვანი)
- IX საუკუნიდან)

მხედრული
- X საუკუნიდან

12. უპასუხეთ კითხვებს:

I. განვითარების რამდენი საფეხური აქვს ქართულ ანბანს?

II. როგორ ხასიათდება მრგლოვანი?

III. როგორი იყო ნუსხური დამწერლობის სახე?

IV. რა ერქვა მხედრულის ადრეულ სახეს? რატომ?

V. როდის ჩამოყალიბდა მხედრულის საბოლოო სახე?

VI. რა ახასიათებს ქართულ ანბანს?

VII. რამდენი ასოა დღევანდელ ანბანში და როგორ იყო ძველად?

13. თქვენი აზრით, წარწერის დათარიღებისთვის რა შეიძლება გამოიყენოს მეცნიერმა?

14. დაწერეთ აუდიოტექსტის მოკლე შინაარსი.

15. უპასუხეთ კითხვებს:

I. აღმოეცით, რის შესახებაა ტექსტი.

II. სადაა აღმოჩენილი პირველი ქართული წარწერა?

16. იმსჯელეთ, როგორაა მიღებული შემდეგი სიტყვები:

წარწერა **მასლობლად** **მცხოვრები** **ვინაობა**

პალეოგრაფიული ნიშნები **გამოაქვეყნა**

17. დაწერეთ ტექსტის გეგმა.

თემა 4

1. დააკვირდით ფორმებს:

მთა - მთ-ის - მთ-ებ-ი
კლდე - კლდ-ის - კლდე-ებ-ი

რა თავისებურებები ახასიათებს ამ ფორმებს?

___

___

___

___

2. აბრუნეთ სახელები:

სახ.	ნათ.	მოქმ.	ვით.	მრ. რიცხვი
ქარხანა	___	___	___	___
ფანჯარა	___	___	___	___
ბეგარა	___	___	___	___
პეპელა	___	___	___	___
ტომარა	___	___	___	___
მოყვარე	___	___	___	___

3. შეადგინეთ წინადადებები ამ სახელთა სხვადასხვა ფორმის გამოყენებით:

___

___

___

___

___

4. დააკვირდით, როგორ იგება წინადადება. შეადგინეთ მსგავსი ტიპის წინადადებები:

ბავშვი ენას კი არ ქმნის, **არამედ** ითვისებს მას.

ჟესტიკულაციის ენა უფრო ძველია, **ვიდრე** ბგერითი ენა.

5. შეადგინეთ პატარა ტექსტი ამ კონსტრუქციების გამოყენებით.

6. გაიხსენეთ, სადაა აღმოჩენილი უძველესი ქართული წარწერა?

7. როგორ დაათარიღეს ეს წარწერა მეცნიერებმა?

8. უპასუხეთ კითხვებს:

I. სად მდებარეობს ბოლნისის სიონი?

II. სადაა კიდევ ინფორმაცია დავით ეპისკოპოსის შესახებ?

III. როგორ ახდენენ მეცნიერები წარწერის დათარიღებას – მოცემული ტექსტისა და ადრე შესწავლილი მასალის მიხედვით ისაუბრეთ ამ საკითხზე.

9. ისრებით დაუკვირდით ენობრივ ფორმებს:

ჩატარდა	**ჩაატარა**
აღმოჩნდა	**აღმოაჩინა**
დამთავრდა	**დაამთავრა**
დასრულდა	**დაასრულა**
აშენდა	**ააშენა**
თარიღდება	**ათარიღებს**

10. რა საერთოს და განმასხვავებელს ხედავთ ამ ფორმებს შორის?

11. შეადგინეთ ამ ფორმებზე წინადადებები.

12. სად მდებარეობს თქვენი ქალაქი (საქართველოს აღმოსავლეთში, დასავლეთში, ჩრდილოეთში თუ სამხრეთში)?

13. რა ისტორიული ადგილებია თქვენს მხარეში?

14. მოძებნეთ ლექსიკონში სიტყვები;

ეპიგრაფიკა -

ეპიგრაფიკული -

მონოგრაფია -

სპეციალური -

15. უპასუხეთ კითხვებს:

I. რომელ ძეგლებზეა ტექსტში მსჯელობა?

II. რითაა თავისებური წყისის წარწერა?

III. რომელი სხვა წარწერებია განხილული ტექსტში?

16. მოიძიეთ ქართულ ენციკლოპედიაში თქვენი მხარის ისტორიული ადგილების შესახებ ინფორმაცია და დაწერეთ.

17. რომელ ქვეყნებზეა აუდიოტექსტში საუბარი?

18. მოსმენილი ტექსტიდან გამოარჩიეთ უცნობი ფორმები და კონსტრუქციები და იმსჯელეთ მათზე.

19. დაწერეთ აუდიოტექსტის გეგმა.

თემა 5

1. განიხსენეთ ვითარებითი ბრუნვის დაბოლოება.

2. დააკვირდით და ახსენით, რომელია სწორი ფორმა; გააკეთეთ შესაბამისი დასკვნა და დაწერეთ იგი წესის სახით.

კარგად	კარგათ
ზეპირად	ზეპირათ
სწორად	სწორათ
უეცრად	უეცრათ

3. დააკვირდით ქვემოთ მოყვანილ ფორმებს;; რით განსხვავდება ისინი ერთმანეთისგან?

4. დაწერეთ შენიშვნა ამ შემთხვევისთვის. გამოიყენეთ ფრაზა:
თანამედროვე ქართულში...

5. როგორ დაწერთ მეორენაირად მოცემულ წინადადებებს:

I. იდეოგრაფიული წერა არის საწყისი აზრის სიტყვიბრივი დანაწევრებისა.

II. ეს სისტემა განსხვავდება მარცვლოვანი დამწერლობისაგან.

6. დაუკვირდით, როგორ იგება წინადადება. შეადგინეთ მსგავსი წინადადებები:

ბერძნულ ანბანში ასოების დალაგება-თანამიმდევრობა ისეთია, როგორც ფინიკიურში.

7. განვლილი მასალიდან დაწერეთ ერთ-ერთი საკითხი და გაითვალისწინეთ ის სტილური თავისებურებები, რაც სამეცნიერო ხასიათის ტექსტს აქვს.

8. უპასუხეთ კითხვებს:

I. თქვენი აზრით, რის შესახებ იქმნებოდა ადრე წიგნები?

II. რას ნიშნავს სასულიერო მწერლობა? რა არის ძირი სიტყვისა - „სასულიერო"?

III. რას ნიშნავს საერო მწერლობა?

IV. იმსჯელეთ, რის შესახებ იწერებოდა სასულიერო ნაწარმოებები და საერო ნაწარმოებები?

V. რამდენი ქართული ხელნაწერია დღემდე მოღწეული?

VI. სად ინახება ეს ხელნაწერები?

VII. ძირითადად როგორი ხასიათისაა ეს ხელნაწერები?

VIII. რომელია უძველესი ქართული ხელნაწერები?

9. რა იცით ძველი ხელნაწერების შესახებ?

10.. სად ინახება ძველი ქართული ხელნაწერები

11. დაწერეთ ტექსტის („რაზე იწერებოდა ისტორიული ხელნაწერები") მოკლე შინაარსი.

12. უპასუხეთ კითხვებს:

I. რა არის ეტრატი? რა ჰქვია მეორენაირად მას?

II. საიდან მომდინარეობს სახელი პერგამენტი?

III. რას ნი'შნავს დაქარაგმება?

IV. რა არის პალიმფსესტი?

V. როდის გამოიგონეს ქაღალდი?

13. უპასუხეთ კითხვებს:

I. საიდან მომდინარეობს სიტყვა „ქაღალდი"?

II. რა ტერმინები დაგამახსოვრდათ და რას ნიშნავს ისინი?

III. რით იწერებოდა ისტორიული ხელნაწერები?

IV. როგორ მზადდებოდა კალამი?

V. რა შედიოდა საწერ მოწყობილობებში?

14. დაწერეთ ტექსტის გეგმა.

თემა 6

1. დაწერეთ თქვენი სახელი და გვარი; ჯერ სახელი, მერე - გვარი. შემდეგ – ჯერ გვარი და მერე სახელი... შეადგინეთ წინადადებები.

2. შეადგინეთ წინადადებები შემდეგი ფრაზების გამოყენებით: ავტორის ცნობით; ამრიგად; ჯავახიშვილის მოსაზრებით / აზრით; ჯერ ერთი... მეორეც...; როგორც ზემოთ იყო ნათქვამი...; მაგალითად; სხვათა შორის...

3. შეადგინეთ წინადადებები შემდეგი ენობრივი ფორმების გამოყენებით: არ იყო ადვილი საქმე... 20 გვერდს თუ გადაწერდა... ჩვეულებრივ, ერთი სიტყვით... . . . –ის ცნობით... ცნობის მიხედვით...

4. იმსჯელეთ სიტყვებზე: „გადამწერი“, „მწერალი“. გამოკვეთეთ ძველი და ახალი მნიშვნელობები. ახსენით, რას გამოხატავს ეს ფორმები, გამოყავით მაწარმოებლები.

5. მოძებნეთ ლექსიკონში და განმარტეთ სიტყვები:

კალიგრაფია -

ქვირადღირებული -

შენდობა -

მოკრძალება -

6. უპასუხეთ კითხვებს:

I. რას ნიშნავს ცოცხალი მეტყველება?

II. რა მიმართებაა სალიტერატურო ენის ნორმასა და ცოცხალ მეტყველებას შორის?

III. რა მნიშვნელოვანი რამ უნდა გაითვალისწინოს ენის ისტორიკოსმა?

IV. რა ახასიათებს სალიტერატურო ენას?

7. დაწერეთ აუდიოტექსტის მოკლე შინაარსი

8. გაიხსენეთ და დაწერეთ ნორმისა და მეტყველების ურთიერთმიმართებაზე.

9. წაიკითხეთ აუდიოტექსტი, გამოარჩიეთ ენობრივი ფორმები და კონსტრუქციები და ამოიწერეთ.

5. მოძებნეთ ლექსიკონში და განმარტეთ სიტყვები:

კალიგრაფია -

ქვირადღირებული -

შენდობა -

მოკრძალება -

6. უპასუხეთ კითხვებს:

I. რას ნიშნავს ცოცხალი მეტყველება?

II. რა მიმართებაა სალიტერატურო ენის ნორმასა და ცოცხალ მეტყველებას შორის?

III. რა მნიშვნელოვანი რამ უნდა გაითვალისწინოს ენის ისტორიკოსმა?

IV. რა ახასიათებს სალიტერატურო ენას?

7. დაწერეთ აუდიოტექსტის მოკლე შინაარსი

8. გაიხსენეთ და დაწერეთ ნორმისა და მეტყველების ურთიერთმიმართებაზე.

9. წაიკითხეთ აუდიოტექსტი, გამოარჩიეთ ენობრივი ფორმები და კონსტრუქციები და ამოიწერეთ.

10. უპასუხეთ კითხვებს:

I. გადმოეცით, რის შესახებაა ტექსტი.

II. რატომაა ენა ისტორიული კატეგორია?

III. რა მიმართებაა ენის ისტორიასა და სალიტერატურო ენის ისტორიას შორის?

IV. რას იტყვით ქართველურ ენებსა და ქართული ენის დიალექტების შესახებ?

V. რა მონაცემებს ითვალისწინებს ენის ისტორიკოსი?

11. დაწერეთ აუდიოტექსტის გეგმა.

12. შეაჯამეთ ინფორმაცია და იმსჯელეთ, რას შეისწავლის საგანი: „სალიტერატურო ენის ისტორია“.

13. ამოიწერეთ და თქვენი სიტყვებით განმარტეთ ახალი ტერმინები

თემა 7

1. გაიხსენეთ რამდენიმე ზედსართავი სახელი და ჩამოწერეთ:

1. რა მიმართებაა ამ ფორმებს შორის:

დიდი - მოდიდო - უდიდესი

2. შეავსეთ ცხრილი::

ტკბილი		უტკბესი
სქელი	მოსქო	
გრძელი		

3. აწარმოეთ უფროობითი ხარისხის ფორმები ზედსართავებისგან: კარგი, ცუდი, ცოტა, ბევრი

კარგი -

ცუდი -

ცოტა -

ბევრი -

4. შეადგინეთ ფორმებზე (მე შენზე ლამაზი ვარ; ის ჩემსავით ჭკვიანია...) წინადადებები; შემდეგ ააგეთ პატარა ტექსტი.

5. გამოიყენეთ კონსტრუქცია: მათ შორის აღსანიშნავია — და ააგეთ წინადადებები.

6. დააკვირდით, როგორ იგება წინადადების კონსტრუქცია და ააგეთ მსგავსი წინადადებები: ქართული საისტორიო და იურიდიული დოკუმენტები ძირითადად XI საუკუნიდან გვაქვს. მათ შორის აღსანიშნავია ბაგრატ მეექვსის ორი სიგელი.

7. მიაქციეთ ყურადღება, როგორი განსხვავებული კონსტრუქციებით შეიძლება გადმოიცეს ერთი აზრი. ააგეთ მსგავსი წინადადებები:

კალამოს ბერძნულად ლერწამს ნიშნავს.

მელანოს სიტყვა ბერძნულია და შავს ნიშნავს.

8. გამოიყენეთ შემდეგი ფორმები და ააგეთ წინადადებები:

აქ ერთი გარემოება უნდა გავითვალისწინოთ;

ერთი გარემოება უნდა გავითვალისწინოთ;

გასათვალისწინებელია ერთი გარემოება.

9. განვლილი მასალიდან აიღეთ ერთ-ერთი საკითხი და ააგეთ მასზე მსჯელობა. გამოიყენეთ მოცემული კონსტრუქციები.

10. გაიხსენეთ და მოკლედ იმსჯელეთ საგანზე: „ენის ისტორია“.

11. უპასუხეთ კითხვებს:

I. რა თვალსაზრისები არსებობს ქართული ენის პერიოდიზაციის შესახებ?

II. რა ხასიათისაა პირველი პერიოდის ლიტერატურული ძეგლები?

III. როდიდან ყალიბდება სამეცნიერო და ფილოსოფიური ენა?

12. დაუკვირდით ენობრივ ფორმებს; შეადგინეთ ამ ფორმებზე წინადადებები

XI-XII საუკუნეებიდან მოყოლებული...;
დიდად შეუწყო ხელი . . . –ის განვითარებას;
დიდი როლი შეასრულა თარგმანებმა.

13. ამოარჩიეთ განვლილი თემებიდან ერთ-ერთი და გადმოეცით მოკლე მსჯელობა ამ თემის შესახებ.

14. რა იცით ქართული სალიტერატურო ენის შესახებ? შესწავლილი მასალა შეაჯამეთ და გადმოეცით თეზისებით.

15. უპასუხეთ კითხვებს:

I. რა არის საერო მწერლობა?

II. რა მნიშვნელობა ჰქონდა შოთა რუსთაველის პოემას ქართული ენის განვითარებაში?

III. რით ხასიათდება XVI-XVIII საუკუნეების ქართული?

16. დხაწერეთ აუდიოტექსტის მოკლე გეგმა:

17. უპასუხეთ კითხვებს:

I. რომელ ტერმინებზეა მსჯელობა ტექსტში?

II. რა მიმართებაა დიალექტსა და ენას შორის?

18. აუდიოტექსტიდან ამოიწერეთ უცხო ენობრივი ფორმები და კონსტრუქციები.

თემა 8

1. დააკვირდით და იმსჯელეთ, რომელია სწორი ფორმა და რატომ?

ჩემ დას თუ ჩემს დას?

2. გამოიყენეთ ჩემი, შენი, ჩვენი, თქვენი, მათი ფორმები არსებით სახელთან ერთად ბრუნებისას მიცემითსა და ვითარებით ბრუნვებში:

3. დააკვირდით, რა განსხვავებაა ამ ფორმებს შორის; გადახაზეთ არასწორი ფორმები:

შენ ამხანაგს უთხარი.
შენს ამხანაგს უთხარი.

ჩვენ მშობლებს ვაფასებთ.
ჩვენს მშობლებს ვაფასებთ.

მათ ამხანაგს სიმართლე უთხრეს.
მათს ამხანაგს სიმართლე უთხრეს.

უცნობებმა ბავშვი მათ შვილად მიიჩნიეს.
უცნობებმა ბავშვი მათს შვილად მიიჩნიეს.

4. ამ ფორმათა გამოყენებით ააგეთ წინადადებები.

5. უპასუხეთ კითხვებს:

I. რა მსგავსებები შეიძლება არსებობდეს ენებში?

II. კლასიფიკაციის რა სახეა გავრცელებული?

III. რა არის სტრუქტურული ტიპოლოგია და რას ეფუძნება იგი?

IV. როდის შეიქმნა სტრუქტურული ტიპოლოგია?

V. რას ნიშნავს ენათა მორფოლოგიური კლასიფიკაცია?

VI. რას ნიშნავს ენათა გენეალოგიური კლასიფიკაცია?

6. მოძებნეთ თქვენს მშობლიურ ენასა და ქართულში მსგავსი ფორმები და ახსენით, რა მიმართებაა ამ ენებს შორის მოცემულ მასალაზე დაყრდნობით. იმსჯელეთ ამ ფორმების შესახებ.

7. გაიხსენეთ, რას ნიშნავს მონათესავე ენები?

8. რა საერთო შეიძლება არსებობდეს არამონათესავე ენებს შორის?

9. იმსჯელეთ, რას ნიშნავს სხვადასხვა ენაში მსგავსი ლექსიკური ფორმების არსებობა.

10. უპასუხეთ კითხვებს:

   I. ენათა რამდენ ტიპს გამოყოფენ ტრადიციულ მორფოლოგიურ კლასიფიკაციაში?

II. როგორია იზოლირებული ენები?

III. აფიქსი და ფუძე – რა მიმართება შეიძლება არსებობდეს მათ შორის და როგორ ჯგუფდება ენები ამ ნიშნის მიხედვით?

IV. რა განსხვავება აგლუტინაციურ და ფლექსიურ ენებს შორის?

V. რომელია ფლექსიური ენები და რა ქვეჯგუფები გამოიყოფა მათში?

VI. რას ნიშნავს პოლისინთეზური ენები?

VII. რა პრინციპია გადამწყვეტი ენათა მორფოლოგიური კლასიფიკაციის დროს?

11. დაწერეთ აუდიოტექსტის მოკლე შინაარსი:

12. უპასუხეთ კითხვებს:

I. სამცხე და ჯავახეთი – რა მიმართებაა ამ სახელწოდებებს შორის?

____

____

II. რა შეგიძლიათ თქვათ ჯავახური დიალექტის შესახებ?

____

____

13. წაიკითხეთ მოსმენილი ტექსტი, გამოარჩიეთ ენობრივი ფორმები და კონსტრუქციები და ამოიწერეთ.

______________ - ______________________________

______________ - ______________________________

______________ - ______________________________

______________ - ______________________________

______________ - ______________________________

______________ - ______________________________

______________ - ______________________________

______________ - ______________________________

______________ - ______________________________

14. უპასუხეთ კითხვებს:

I. რა ესაზღვრება სამცხეს ისტორიულად?

____

____

II. რა ესაზღვრება ჯავახეთს?

____

____

III. რას იტყვით სამცხურ-ჯავახური ლექსიკური ფონდის შესახებ?

15. დაწერეთ ტექსტის გეგმა.

16. დაწერეთ თემა: „ჯავახური დიალექტის თავისებურებები“.

თემა 9

1. მიუწერეთ, რა იგულისხმება:

დედამ ***თავისი*** კაბა მაჩუქა - ______________________________

____

დედამ ***მისი*** ლექსები წამიკითხა - ______________________________

____

დედამ ***თავისი*** ლექსები წამიკითხა - ______________________________

____

დედამ ***მისი*** ხმა გაიგონა - ______________________________

____

ერთხელ კაცმა ***მის*** ამხანაგს ეს უთხრა - ______________________________

____

ნიკას ***მისი*** მეგობრების დიდი იმედი აქვს - ______________________________

____

ზურაბმა ***თავისი*** მეგობრის ოთახის კარი შეაღო - ______________________________

____

ზურაბმა ***მისი*** ოთახის კარი შეაღო - ______________________________

____

2. გამოიყენეთ მოცემული ფრაზები და შეადგინეთ წინადადებები:
მონაცემების მიხედვით... ცნობების მიხედვით... ხელნაწერების მიხედვით... მატიანის მიხედვით...

____

____

____

2. ააგეთ ამ ფორმების გამოყენებით მსჯელობა, შემდეგ დაწერეთ ტექსტი.

3. გაიხსენეთ ენათა კლასიფიკაციის პრინციპები: რომელ ჯგუფში შედის ქართული?

4. რომელ ჯგუფში შედის თქვენი მშობლიური ენა?

5. უპასუხეთ კითხვებს:

I. რას ნიშნავს ცნებები: მკვდარი ენა? ცოცხალი ენა?

II. რომელია მკვდარი ენები? ჩამოთვალეთ.

III. როგორ იცვლება ენაში ლექსიკა დროის მიხედვით?

IV. რას ნიშნავს ხელოვნური სიტყვები?

6. იმსჯელეთ ამ ფორმების შესახებ და მოძებნეთ სხვა ამგვარი ფორმები. შეადგინეთ მათზე წინადადებები.

7. გაიხსენეთ: ენათა კლასიფიკაციის რომელ ჯგუფში თავსდება ქართული და სომხური?

8. რა მიმართება ამ ენებს შორის ახლა და წარსულში? გამოთქვით თქვენი აზრი.

9. მოძებნეთ ლექსიკონში და განმარტეთ სიტყვები;

axovani - ____

____

Jami - ____

____

pativi - ____

____

qurumi - ____

____

sastiki - ____

____

xarki - ____

____

10. უპასუხეთ კითხვებს:

I. რა სიტყვებია შემოსული ქართულში სომხურიდან?

____

____

II. რა სიტყვებია ქართულიდან სომხურში შესული?

____

____

III. რა კონტაქტები ჰქონდა ამ ორ ხალხს ისტორიულად?

____

____

IV. როგორ აისახება ენათა კონტაქტები ამა თუ იმ ენაში?

____

____

11. გადმოეცით აუდიოტექსტის მოკლე შინაარსი:

12. უპასუხეთ კითხვებს:

I. გაიხსენეთ ენათა კლასიფიკაცია: რა ჯგუფები გამოიყოფა?

II. რა პრინციპს ეფუძნება ეს დაჯგუფება?

III. რომელ ჯგუფს მიეკუთვნება ქართული, სომხური, რუსული, ინგლისური, ჩინური?

13. წაიკითხეთ მოსმენილი ტექსტი, გამოარჩიეთ ენობრივი ფორმები და ამოიწერეთ.

______________________ - ______________________

______________________ - ______________________

______________________ - ______________________

______________________ - ______________________

______________________ - ______________________

______________________ - ______________________

______________________ - ______________________

______________________ - ______________________

______________________ - ______________________

14. უპასუხეთ კითხვებს:

I. რამდენი ენაა მსოფლიოში?

____

____

II. რომელია საერთაშორისო ენები? რას ნიშნავს ეს ცნება?

____

____

III. რომელია ყველაზე გავრცელებული ენები მსოფლიოში?

____

____

IV. რომელი ენათა ჯგუფები იცით?

____

____

V. რას ნიშნავს ენათმეცნიერებაში ტერმინები: ოჯახი? შტო?

____

____

15. დაწერეთ ტექსტის გეგმა.

თემა 10

1. როგორ დაუსვამთ კითხვას ამ წინადადებას?

ნიკა და მარიამი ოთახში შემოვიდნენ.

____

____

2. შეუწყვეთ სახელი კაცი სათანადო ფორმაში:

ყველა - ______________

ყოველი - ______________

თითოეული - ______________

ზოგი - ______________

ზოგიერთი - ______________

რამდენიმე - ______________

რომელიმე - ______________

3. შეადგინეთ წინადადებები ამ ფორმების გამოყენებით:

____

____

____

____

____

____

4. მოიძიეთ ტექსტებში ანალოგიური რთული კონსტრუქციები და ამოიწერეთ:

____

5. ᲒᲐᲘᲮᲡᲔᲜᲔᲗ ᲔᲜᲐᲗᲐ ᲛᲝᲠᲤᲝᲚᲝᲒᲘᲣᲠᲘ ᲓᲐ ᲒᲔᲜᲔᲐᲚᲝᲒᲘᲣᲠᲘ ᲓᲐᲯᲒᲣᲤᲔᲑᲘᲡ ᲞᲠᲘᲜᲪᲘᲞᲔᲑᲘ.

6. ᲣᲞᲐᲡᲣᲮᲔᲗ ᲙᲘᲗᲮᲕᲔᲑᲡ:

I. რას ნიშნავს ინტერნაციონალური ლექსიკა?

II. რა დარგებშია ძირითადად ამგვარი ლექსიკა?

III. რომელი ენის საფუძველზე იქმნებოდა ამგვარი სიტყვები?

7. ᲣᲞᲐᲡᲣᲮᲔᲗ ᲙᲘᲗᲮᲕᲔᲑᲡ :

I. ᲠᲐ ᲐᲓᲒᲘᲚᲘ ᲣᲭᲘᲠᲐᲕᲡ ᲤᲠᲐᲜᲒᲣᲚᲘ ᲔᲜᲘᲡ ᲔᲚᲔᲛᲔᲜᲢᲔᲑᲡ ᲡᲮᲕᲐ ᲔᲜᲔᲑᲨᲘ?

II. რას იტყვით პოლიტიკურ ტერმინებზე?

III. როდიდან იწყება ინგლისურის გავლენის ზრდა მსოფლიო ენებზე?

IV. რა სფეროში ჩნდება უფრო მეტად ინგლისური სიტყვები?

8. იმსჯელეთ: რა ტიპის სიტყვებია შემოსული დღევანდელ ქართულში? თქვენს მშობლიურ ენაში?

9. რას ნიშნავს ამა თუ იმ ენაში სხვა ენების ლექსიკის შესვლა?

10. უპასუხეთ კითხვებს:

I. როგორი შეიძლება იყოს ლექსიკური გავლენა?

II. რას ნიშნავს ტერმინები: შუალობითი გავლენა; უშუალო გავლენა?

III. როდის და როგორ ხდება ენათა გავლენები?

IV. ენაში სიტყვის შემოსვლის რამდენი გზა არსებობს?

V. ძირითადად როგორ მკვიდრდება ენაში სიტყვები?

VI. რა უფრო ხშირად შემოდის ენაში: სახელი თუ ზმნა? თქვენი აზრით, რატომ?

VII. რომელი რიცხვის ფორმები შემოდის ძირითადად და რატომ?

11. ᲬᲐᲘᲙᲘᲗᲮᲔᲗ ᲐᲣᲓᲘᲝᲢᲔᲥᲡᲢᲘ, ᲒᲐᲛᲝᲐᲠᲩᲘᲔᲗ ᲔᲜᲝᲑᲠᲘᲕᲘ ᲤᲝᲠᲛᲔᲑᲘ ᲓᲐ ᲙᲝᲜᲡᲢᲠᲣᲥᲪᲘᲔᲑᲘ ᲓᲐ ᲐᲛᲝᲘᲬᲔᲠᲔᲗ:

12. უპასუხეთ კითხვებს:

I. როგორ იცვლება სიტყვა?

II. გადმოეცით რამდენიმე მაგალითი: როგორ შეიცვალა სიტყვის ფორმა? მნიშვნელობა?

13. რა მსგავსი მაგალითების მოყვანა შეგიძლიათ თქვენი მშობლიური ენიდან? როგორ იცვლება მათი მნიშვნელობა?

14. დაწერეთ ტექსტის გეგმა.